

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
Інститут музичного мистецтва
Університет імені Яна Кохановського
(Кельці, Польща)
Музична академія Університету
Вітовта Великого (Каунас, Литва)
Казахська національна консерваторія
імені Курмангази (Алмати, Казахстан)
Академія мистецтв у Банській Бистриці
(Словаччина)

Ministry of Education and Science of Ukraine
Drohobych Ivan Franko
State Pedagogical University
Institute Music Education University
Jan Kochanowski
(Kielce, Poland)
Music Academy of University
Vytautas Magnus (Kaunas, Lithuania)
Kazakh Kurmangazy National Conservatory
(Almaty, Kazakhstan)
Academy of Arts in Banska Bystrica
(Slovakia)

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ХХІ СТОЛІТТЯ: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА

Збірник матеріалів та тез
X міжнародної науково-практичної конференції

1 травня 2025 року
м. Дрогобич

MUSIC ART XXI CENTURY: HISTORY, THEORY, PRACTICE

Collection of Materials and Theses
X International Scientific and Practical Conference
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
May 1, 2025, Drohobych

***Редактор-упорядник
АНДРІЙ ДУШНИЙ***

**Дрогобич
ПОСВІТ
2025**

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка (протокол № 5 від 29 травня 2025 року)*

*Рекомендовано до друку Факультетом музичного мистецтва
Академії мистецтв у Банській Бистриці (від 8 квітня 2025 року)*

ISSN 2518-721X

Музичне мистецтво XXI століття: історія, теорія, практика: збірник матеріалів та тез X міжнародної науково-практичної конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 1 травня 2025) / [Редактор-упорядник Андрій Душний]. Дрогобич: Посвіт, 2025. 159 с.

Music Art XXI Century: History, Theory, Practice: collection of materials and theses X International Scientific and Practical Conference (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, May 1, 2025) / [Editors-compilers Andriy Dushniy]. Drohobych: Posvit, 2025. 159 s.

У збірнику вміщено статті та тези учасників X міжнародної науково-практичної конференції «Музичне мистецтво XXI століття: історія, теорія, практика». Свої наукові дописи пропонує наукова спільнота України, Словаччини, Польщі, Німеччини, Казахстану, Китаю. В матеріалах висвітлено актуальні проблеми мистецтвознавства та музичного виконавства, теорії та практики академічного інструментального мистецтва, музичної та мистецької педагогіки, композиторської творчості тощо.

Видання адресоване науковцям, викладачам та студентам ЗВО, викладачам початкової мистецької освіти та фахової передвищої освіти, а також усім, хто цікавиться розвитком музичного мистецтва України та зарубіжжя.

ISSN 2518-721X

Рецензенти:

Салій Володимир – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Чумак Юрій – кандидат мистецтвознавства, доцент, директор Дрогобицького фахового музичного коледжу імені Василя Барвінського.

***Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність інформації та точність цитувань відповідальності не несе.
При передруці статей посилання на збірник є обов'язковим.***

© Душний А. упорядкування, 2025

© Посвіт, 2025

СИНЕРГІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО І КОЛЕКТИВНОГО В ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ АНСАМБЛІ

У галузі виконавського мистецтва інструментальний ансамбль є унікальним феноменом, який характеризується взаємодією індивідуального і колективного начал, тим самим створюючи виняткову виконавську платформу щодо формування цілісної особистості митця та його професійної самореалізації.

Семантичний зміст дефініції «синергія» (від грец. *Συνεργία* – (грец. *σύν*) разом; (грец. *ἔργον*) той, що діє, дія) розкриває останню як сумарний ефект за результатом взаємодії декількох факторів. У контексті ансамблевої співтворчості означений ефект характеризується як «паритетний виконавський тандем», «співпраця у взаємодії», де поєднуються мистецькі індивідуальності для втілення спільних художніх завдань і створення переконливої інтерпретації твору» [4, 80]. Синергія в інструментальному ансамблі постає як багаторівнєве явище, що виходить за межі суто технічної координації, репрезентуючи глибоку міжособистісну комунікацію, у межах якої індивідуальні інтерпретаційні особливості виконавців інтегруються в цілісний художній концепт ансамблевого звучання.

Виокремлюючи інструментальний ансамбль (малі ансамблеві форми) серед інших форм колективного музикування ми зауважуємо на особливих умовах співтворчості, яка обумовлена малим складом учасників, а відтак характеризується винятковою індивідуальною виконавською виразністю кожного ансамбліста, сумарний ефект від взаємодії яких і створює виконавський феномен – творчу індивідуальність ансамблю, за визначенням Миколи Різоля, «колективну індивідуальність». Цієї ж думки дотримуються й інші науковці, визначаючи ансамбль як «команду, суть якої полягає в психологічній гармонізації, що стимулює музично-виконавське єднання, створюючи єдину ансамблеву особистість, що є підґрунтям творення «Я-концепції» ансамблю» [2, 525].

Індивідуальність виконавця є ключовим елементом формування виконавського стилю ансамблю. Ансамбліст збагачує колектив своїм унікальним художнім баченням, технічною майстерністю, емоційним досвідом. В залежності від функції виконуваної партії кожен учасник ансамблю має відносно імпровізаційну свободу. Виконавець сольної партії, як правило має високий ступінь такої свободи. Виконання гармонічної фактури або партій в унісон вимагає від виконавців узгодження своїх художньо-виконавських намірів. Але динамізм функцій ансамблевих партій, рухлива горизонталь ансамлевої партитури постійно міксує ці стани – свободи і залежності. І саме така динамічна атмосфера ансамлевої взаємодії й надає колосальний поштовх для виявлення творчої індивідуальності кожного ансамбліста і являється основою для кристалізації виконавського почерку ансамблю.

Ефективна ансамблева співтворчість актуалізує розвиток здатності «чути ансамбль в собі й себе в ансамблі», «відтак, перед кожним учасником колективу постає питання, насамперед, розкриття своїх виконавських можливостей та особистісної емоційної сфери і, по-друге, адаптування останніх до соціального музичного середовища» [3, 101]. Здатність адаптуватися до інших учасників ансамблю напряму залежить від професійних здатностей та особистісних якостей: технічної свободи, гнучкості мислення, емоційного інтелекту, адаптивності та ін. «Особистісні якості у процесі ансамблевого музикування розвиваються паралельно з музично-виконавськими вміннями, породжують феномен синхронного звучання, синхронного дихання, синхронного художнього наміру, адже ансамблеве виконавство вимагає узгодженості як виконавських компонентів, тембрових, артикуляційних, інтонаційних, фразувальних, так і особистісно-творчих, емоційно-експресивних, художньо-концептуальних» [5, 65]. Означені якості формуються й розвиваються в умовах спільної виконавської діяльності, репетиційної роботи та концертного досвіду.

Музикування в ансамблі – не компроміс, це індивідуальні здатності, помножені на комунікативні стратегії з метою спільної реалізації художньо-виконавської концепції твору. «Специ-

фіка естетичної сутності музичного ансамблю полягає в тому, що тільки у взаємодії, в індивідуально-особистісній зацікавленості, інтенсивному спільному пошуку єдиного художнього рішення об'єктивний зміст композиторського задуму створює для виконавців благодатний ґрунт для інтерпретації» [1, 190].

Синергія індивідуального і колективного в інструментальному ансамблі є ключовою характеристикою співтворчості. Вона базується на глибокому розумінні ролі кожного учасника, розвитку комунікативних навичок та спільному прагненні до художньої досконалості. Наявне в ансамблі лідерство має гнучкий характер і змінюється в залежності від функцій музичних партій, що свідчить про динамічну природу ансамблевої взаємодії, де роль кожного ансамбліста може варіюватися у процесі виконання. Синергетичний ефект ансамблевого виконавства постає інтегративним явищем, результатом цілеспрямованої взаємодії учасників колективу, у якій індивідуальні інтерпретаційні концепції трансформуються та збагачуються в умовах спільного виконавського простору, сприяючи розвитку професійної майстерності ансамблістів та формуванню виконавської почерку ансамблю.

Література:

1. Бермес І. Ансамблеве виконавство: теоретичний, практичний, естетичний виміри. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. 2024. № 2. С. 186–190.
2. Коблик Б., Андрейко О. Камерно-ансамблева культура як феномен музично-виконавської діяльності. *Grail of Science*. 2024. № 37. С. 522–526.
3. Малахова М. Студентський інструментальний ансамбль: технологія командної інтерпретації художнього образу музичного твору. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 3-4 (26-27). С. 26-27.
4. Молчанова Т. Ефект синергії у спільному виконавському процесі. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. 2021. Вип. 44. С. 79-85.

5. Новська О., Левицька І. Ансамблеве музикування як ресурс фахового розвитку майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 39. С. 63–66.

Віталій ОХМАНЮК
(Луцьк, Україна)

**«ДОБРЕ ТЕМПЕРОВАННИЙ КЛАВІР» Й. С. БАХА
ЯК ЯВИЩЕ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
В БАЯННОМУ ВИКОНАВСТВІ**

Творчість Й. С. Баха є вершиною епохи бароко — художнього стилю, що панував у Європі з кінця XVI до середини XVIII століття. Сам термін «бароко» походить з італійської мови та означає «вигадливий», «примхливий». На відміну від попередньої епохи Відродження, у якій мистецтво оспівувало могутність людини та красу природи, на межі XVI–XVII століть у мистецтві зростає інтерес до складності та недосконалості світу. Головною метою стає відображення внутрішнього світу людини, її емоцій, переживань та духовних пошуків. У цьому контексті творчість Баха набуває особливої ваги. Його музика не лише втілює ідеї бароко, а й є глибоким філософським осмисленням буття, в якому поєднуються складні поліфонічні форми, символізм та глибока духовність.

У творчості Йоганна Себастьяна Баха як в органній, так і в клавірній музиці наявні численні твори, написані з педагогічною метою для власних синів і учнів. Його клавірна школа включає прелюдії для початківців, двоголосні й трьохголосні інвенції, а також «Добре темперований клавір».

Виконання поліфонічної музики на баяні є актуальним, але водночас дискусійним питанням. Це зумовлено різними підходами до інтерпретації барокового репертуару. Академізований баян є порівняно молодим інструментом і не має багатовікової традиції виконання класичної музики. Відсутність оригінального репертуару XVII–XIX століть змушує виконавців звертатися до адаптації творів, написаних для інших клавішних інструментів, зокрема клавесину, клавикорду та органу.